

Ólavsøkurøða løgmans 2005

Harra formaður.

Hvar enn vit eru stødd á politiska pallinum, so ynskja vit øll, at Føroyar skulu vera eitt gott land at búgva í - eitt vælferðarsamfelag.

Einar Føroyar við einari vælferð, sum ger, at vit øll eiga møguleikan til eitt virðiligt og virkið lív.

Føroyar eru eitt gott land at búgva í, eingin ivi um tað. Men í lötuni er tíverri stillstøða í búskapinum, og ikki allir partar í samfelagnum virka nóg væl.

At tíðirnar skifta, er einki nýtt fyrbrigdi, tí føroyski búskapurin hevur altíð verið opin og ávirkadur av til dømis altjóða fiskaprisum, rentustigi og oljuprisum. Vit mugu tó sanna, at støðan í dag er øðrvísi, enn vit onkuntíð fyrr hava sæð. Alheimsgerðin við broyttum handilsmynstri landanna millum hóttir partar av okkara vinnu.

Lond, sum vit fyrr sóu sum fjarskotin og tilafturskomin, eru í dag okkara kappingarneytar. Hetta eru lond, sum hava eitt lønarstig, ið bert er ein brotpartur av okkara.

Vit noyðast tí at viðurkenna, at vit frameftir ikki kunnu byggja okkara kappingarføri á, um vit hava eitt lágt lønarlag, ella um vit hava eitt tilfeingi svimjandi kringoyggjarnar, men vit mugu alt meira byggja kappingarførið á okkara vitan og hegni til at skapa nýggjar vinnur, samstundis sum vit áhaldandi menna og betra um verandi vinnu.

Føroyar 2015

Føroyar standa á einum vegamóti.

Hetta krevur, at stórar politiskar avgerðir verða tiknar.

Tað eru avgerðirnar, vit taka nú, sum skulu vísa, um vit megna at tillaga okkum treytirnar í einum alheimsgjörðum búskapi.

Tað var í hesum anda, at landsstýrið um ársskiftið setti sær fyri at gera eina heildarætlan - eina strategi - fyri samfelagið. Eina ætlan, sum røkkur nógv longur enn hetta valskeiðið.

Ivaleyst hava fleiri hug at spyrja: "Visjón fyri 2015 - og so ikki megna at loysa teir trupulleikar, sum hoyra degnum í dag til? Hví 2015 og ikki 2005?"

Men kanska er tað júst tí, at vit ikki hava lagt dent á langtíðarætlanir, at vit ferð eftir ferð verða tikin á bóli av dagsins trupulleikum. Eru tíðirnar góðar, sum tær hava verið, so hava vit lyndi til ikki at síggja fram um nösina, tí alt gongur jú upp á stás. Eru tíðirnar hin vegin verri, sum tær eru nú, so halda vit, at vit hava nóg mikið í dagsins trupulleikum. Úrslitið er so, at vit geva okkum ikki stundir til at taka stórar og framskygdar avgerðir.

Visjónin er, at Føroyar í 2015 verða millum bestu lond at virka og liva í. Vit ynskja, at Føroyar skulu verða samfelag við sterkum búskapi, har arbeiði er til allar hendur, og har dygdargóðar sosialar skipanir tryggja øllum eitt virðiligt lív.

— Ein av grundarsteinunum undir Visjón 2015 er, at Føroyar skulu vera virknar í alheimssamfelagnum. Till tess krevst, at øll lið í samfelagnum vera við, soleiðis at vit kunnu taka við teimum avbjóðingum og møguleikum, sum alheimsgerðin hevur við sær, segði løgmaður m. a. í løgmanrøðuni á Ólavsøku

Mynd: Bárður Lydersen

Skulu vit røkka hesum máli, er neyðugt við greiðum og framsoðnum ætlanum.

Eg vil nýta hetta høvið at taka fram nakrar høvuðstættir í tí ætlan, landsstýrið í lötuni arbeiðir við.

Alheimsgerðin

Ein av grundarsteinunum undir Visjón 2015 er, at Føroyar skulu vera virknar í alheimssamfelagnum. Til tess krevst, at øll lið í samfelagnum vera við, soleiðis at vit kunnu taka við teimum avbjóðingum og møguleikum, sum alheimsgerðin hevur við sær.

Landsstýrið ynskir at styrkja

samstarvið við Evropa, og hevur tí sett sær fyri at fara undir samráðingar við Evropasamveldið um ein víðkaðan samstarvssáttmála, sum umfatar tey fyra frælsini - vørur, tænastur, kapital og persónar.

Sáttmálin skal eisini lata upp fyri samstarvi um t.d. gransking og tøkniliga menning, kunningar-tænastur, umhvørvi og útbúgving.

Ein sáttmáli av hesum slag við ES vil skapa karmar fyri tættari politiskum og búskaparligum samstarvi millum Føroyar og restina av Evropa.

Landsstýrið hevur somuleiðis sett sær fyri, at Føroyar skulu søkja um limaskap í EFTA. Í ver-

andi støðu fer slíkur limaskapur ikki at gera Føroyar til part í EBS samstarvinum, men vil fáa í lag, at Føroyar vinna sær tey fyra frælsini við Ísland, Noreg, Sveis og Liktinstein. Harumframt kunnu Føroyar fáa frihandil við tey fjúrtan triðjalondini, ið EFTA hevur frihandilssáttmálar við, og sum umboða 290 mió. fólk.

Útbúgvingarreformur

Annar grundarsteinur undir Visjón 2015 er útbúgving.

Tað verða útbúgving og vitan, ið verða avgerandi fyri, hvussu vit megna at mæta framtíðar avbjóðingum. Útbúgving er besta

íløgan, sum menniskjað og samfelagið kunnu gera í framtíðina.

Neyðugt er við einum útbúgvingarreformi.

Fyri ikki so nógvum árum síðan var almenna hugsanin, at eftir lidnan fólkkaskúla bíðaði arbeiðsmarknaðurin. At fara undir víðari lestur var ikki fyri øll, og fleiri taldu dagarnar, til skúlin var liðugur, tí nú byrjaði lívið. Heilt soleiðis er ikki longur. Tí greitt er, at í nútíðarsamfelagnum kann arbeiðslívið gerast trupult, hevur tú ikki eina førleikagevandi útbúgving.

Tað er tí hugaligt at síggja, at ungdomar í dag eru tilvitaðir um, at útbúgving er atgongumerki til eina góða yrkisleið. Tey ungu hava ásannað, at arbeiðsmarknaðurin er broyttur. Skulu tey hava framgongd, er útbúgving ein fyrirtreyt.

Vit eru tó ikki komin á mál, langt frá tí, tí hóast okkara hagtøl ikki eru heilt neyv, er greitt, at útbúgvingarstøðið í Føroyum stendur ikki mát við fremstu lond í heiminum.

Ein fyrirtreyt fyri, at hesin partur av visjónini gerst veruleiki, er, at vit politikarar, lærarar, foreldur og myndugleikar hava sama mál. Tað mál, at hvørt barn og hvør ungdomur skal sleppa at menna eginleikar sínar til fulnar - einki annað er nóg gott!

Okkara mál er tí:

- at allir fólkkaskúlanæmingar fáa eina góða og mennandi grundútbúgving, sum tryggjar, at teir hava førleika at fara víðari til eina miðnámsútbúgving
- at allir ungdomar fáa eina miðnámsútbúgving ella yrkisútbúgving
- at minst helvtin av okkara ungdomi fær hægri útbúgving

Útbúgving skal raðfestast fremri enn nakrantíð.

Lærarin hevur eitt týðningarmikið og ábyrgdarfult starv. Hjá honum liggur ein sera stór avbjóðing, tí tað er hann, sum skal fáa hvønn einstakan næming at mennast.

Ein av størstu uppgávum verður at menna verandi lærarar og at seta nýggjar og eins góðar kreftir við. Sama er við skúlaleiðslunum. Hesar eru avgerandi fyri, hvørt skúlar virka til fulnar.

Ein góð skúlabyrjan er avgerandi fyri, hvussu skúlagongdin fer at eydnast. Vit ynskja tí at styrkja um skúlabyrjanina, so at skúlin frá fyrsta degi fjálgar um hvønn einstakan næming.

Málførleikin í føroyskum skal betrast, samstundis sum styrkt verður um undirvísingina í enskum, so at næmingarnir í fólkskúlanum duga líka væl enskt, og teir í dag duga danskt.

Vit mugu leggja munandi størri dent á at taka kunningar- og samskiptistøknina við í undirvísingina í fólkkaskúlanum.

Vit seta dygdarmetingarskipan av fólkkaskúlanum í verk, soleiðis